Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2025/1803

4.4.2025

P10_TA(2024)0044

Geneticky modifikovaná kukurica DP202216

Uznesenie Európskeho parlamentu z 26. novembra 2024 o vykonávacom rozhodnutí Komisie (EÚ) 2024/2618, ktorým sa podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 povoľuje umiestniť na trh produkty, ktoré obsahujú geneticky modifikovanú kukuricu DP202216, sú z nej zložené alebo vyrobené (2024/2837(RSP))

(C/2025/1803)

Európsky parlament,

— so zreteľom na vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2024/2618, ktorým sa podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 (D098501/04) povoľuje umiestniť na trh produkty, ktoré obsahujú geneticky modifikovanú kukuricu DP202216, sú z nej zložené alebo vyrobené ([1]),

— so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 z 22. septembra 2003 o geneticky modifikovaných potravinách a krmivách ([2]), a najmä na jeho článok 7 ods. 3 a článok 19 ods. 3,

— so zreteľom na hlasovanie Stáleho výboru pre rastliny, zvieratá, potraviny a krmivá, ktorý je uvedený v článku 35 nariadenia (ES) č. 1829/2003, z 8. júla 2024, počas ktorého nebolo prijaté žiadne stanovisko, a na hlasovanie odvolacieho výboru z 3. septembra 2024, počas ktorého opätovne nebolo prijaté žiadne stanovisko,

— so zreteľom na článok 11 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011 zo 16. februára 2011, ktorým sa ustanovujú pravidlá a všeobecné zásady mechanizmu, na základe ktorého členské štáty kontrolujú vykonávanie vykonávacích právomocí Komisie ([3]),

— so zreteľom na stanovisko, ktoré prijal Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (ďalej len „EFSA“) 7. februára 2024 a ktoré bolo uverejnené 20. marca 2024 ([4]),

— so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia, v ktorých namieta proti povoľovaniu geneticky modifikovaných organizmov (ďalej len „GMO“) ([5]),

— so zreteľom na článok 115 ods. 2 a 3 rokovacieho poriadku,

— so zreteľom na návrh uznesenia Výboru pre životné prostredie, verejné zdravie a bezpečnosť potravín,

A. keďže spoločnosť Pioneer Overseas Corporation so sídlom v Belgicku predložila 1. júla 2019 v mene spoločnosti Pioneer Hi-Bred International Inc. so sídlom v Spojených štátoch príslušnému vnútroštátnemu orgánu Holandska v súlade s článkami 5 a 17 nariadenia (ES) č. 1829/2003 žiadosť o umiestnenie na trh týkajúcu sa potravín, zložiek potravín a krmív, ktoré obsahujú geneticky modifikovanú kukuricu DP202216, sú z nej zložené alebo vyrobené; keďže táto žiadosť sa vzťahuje aj na uvedenie na trh produktov, ktoré obsahujú geneticky modifikovanú kukuricu alebo sú z nej zložené, na iné účely ako potraviny a krmivá, s výnimkou pestovania;

B. keďže úrad EFSA prijal 7. februára 2024 kladné stanovisko, ktoré bolo uverejnené 20. marca 2024;

C. keďže geneticky modifikovaná kukurica obsahuje gény poskytujúce rezistenciu voči glufozinátu a predpokladá sa, že má zvýšený potenciál výnosov;

([1]) Ú. v. EÚ L, 2024/2618, 10.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/2618/oj.
([2]) Ú. v. EÚ L 268, 18.10.2003, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1829/oj.
([3]) Ú. v. EÚ L 55, 28.2.2011, s. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj.
([4]) Vedecké stanovisko pracovnej skupiny EFSA pre geneticky modifikované organizmy k posúdeniu geneticky modifikovanej kukurice DP202216 na použitie v potravinách a krmivách podľa nariadenia (ES) č. 1829/2003 (žiadosť EFSA-GMO-NL-2019-159), vestník EFSA 2024; 22(3):8655, https://doi.org/10.2903/j.efsa.2023.8031.
([5]) Európsky parlament prijal vo svojom ôsmom volebnom období 36 uznesení a v deviatom volebnom období 38 uznesení, v ktorých namieta proti povoľovaniu GMO.

Nedostatočné posúdenie doplnkového herbicídu

D. keďže vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 503/2013 ([6]) si vyžaduje posúdenie, či očakávané poľnohospodárske postupy ovplyvňujú výsledok skúmaných parametrov; keďže podľa uvedeného vykonávacieho nariadenia sa to týka najmä rastlín tolerantných k herbicídom;

E. keďže prevažná väčšina geneticky modifikovaných plodín je geneticky modifikovaná tak, aby boli tolerantné k jednému alebo viacerým „doplnkovým" herbicídom, ktoré sa môžu používať počas pestovania geneticky modifikovanej plodiny bez toho, aby uhynula, ako by to bolo v prípade plodiny, ktorá nie je tolerantná k herbicídom; keďže viaceré štúdie preukázali, že geneticky modifikované plodiny tolerantné k herbicídom vedú k vyššiemu používaniu doplnkových herbicídov, čo je z veľkej časti spôsobené výskytom buriny tolerantnej k herbicídom ([7]);

F. keďže geneticky modifikované plodiny tolerantné k herbicídom nútia poľnohospodárov používať systém ochrany proti burinám, ktorý je vo veľkej miere alebo úplne závislý od herbicídov, a to tak, že za geneticky modifikované osivo sa účtuje príplatok, ktorý môže byť odôvodnený len vtedy, ak poľnohospodári kupujúci takéto osivo používajú aj postrek doplnkovými herbicídmi; keďže zvýšená závislosť od doplnkových herbicídov v poľnohospodárskych podnikoch urýchľuje vznik a šírenie buriny rezistentnej voči týmto herbicídom, čo vyvoláva potrebu ešte väčšieho používania herbicídov, čo je začarovaný kruh neustáleho používania čoraz väčšieho množstva herbicídov;

G. keďže nepriaznivé vplyvy vyplývajúce z nadmerného používania herbicídov zhoršujú zdravie pôdy, kvalitu vody a biodiverzitu nad zemou a pod ňou a vedú k zvýšenej expozícii ľudí a zvierat herbicídom, a to potenciálne aj prostredníctvom zvýšeného množstva rezíduí herbicídov v potravinách a krmivách;

H. keďže glufosinát je zaradený do kategórie 1B ako reprodukčne toxická látka, a preto sa naň vzťahujú hraničné kritériá stanovené v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 ([8]); keďže platnosť povolenia glufosinátu na používanie v Únii sa skončila 31. júla 2018;

I. keďže posudzovanie rezíduí herbicídov a ich metabolitov v geneticky modifikovaných rastlinách je mimo pôsobnosti Pracovnej skupiny EFSA pre geneticky modifikované organizmy, a preto sa v rámci postupu povoľovania GMO nevykonáva;

Pripomienky príslušného orgánu členského štátu a zainteresovaných strán

J. keďže členské štáty predložili EFSA počas trojmesačného konzultačného obdobia ([9]) mnoho kritických pripomienok vrátane toho, že predmetný plán monitorovania nezabezpečuje zhromažďovanie relevantných informácií na monitorovanie výrobku, a preto ich nemožno považovať za primerané, že pred dokončením posúdenia rizika by sa mali predložiť ďalšie informácie a že hoci GMO nie je určený na pestovanie, žiadateľ by mal poskytnúť podrobné informácie o príbuznej voľne rastúcej rastline Euchlaena mexicana, ktorá sa opakovane zistila na poliach v Únii, pričom sa musí počítať s rozsypaním osiva kukurice počas prepravy;

([6]) Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 503/2013 z 3. apríla 2013, ktoré sa týka žiadostí o povolenie geneticky modifikovaných potravín a krmív v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 a ktorým sa menia a dopĺňajú nariadenia Komisie (ES) č. 641/2004 a (ES) č. 1981/2006 (Ú. v. EÚ L 157, 8.6.2013, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2013/503/oj).

([7]) Pozri napríklad Schulz, R., Bub, S., Petschick, L. L., Stehle, S., Wolfram, J. (2021), Applied pesticide toxicity shifts toward plants and bezstavebrates, even in GM crops (Aplikovaná toxicita pesticídov sa presúva smerom k rastlinám a bezstavovcom, dokonca aj v geneticky modifikovaných plodinách), Science 372(6537), s. 81 – 84, https://doi.org/10.1126/science.abe1148; Bonny, S., 'Genetically Modified Herbicide-Tolerant Crops, Weeds, and Herbicides: Overview and Impact (Geneticky modifikované plodiny, buriny a herbicídy tolerantné k herbicídom: Prehľad a vplyv), Environmental Management, január 2016; 57(1), s. 31 – 48, https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/26296738; a Benbrook, C.M., Impacts of genetically engineered crops on pesticide use in the U.S. – the first sixteen years (Vplyv geneticky modifikovaných plodín na používanie pesticídov v USA – prvých šestnásť rokov), Environmental Sciences Europe, 28. september 2012, zväzok 24(1), https://enveurope.springeropen.com/articles/10.1186/2190-4715-24-24.

([8]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 z 21. októbra 2009 o uvádzaní prípravkov na ochranu rastlín na trh a o zrušení smerníc Rady 79/117/EHS a 91/414/EHS (Ú. v. EÚ L 309, 24.11.2009, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1107/oj).

([9]) https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/action/downloadSupplement?doi=10.2903%2Fj.efsa.2024.8655&file=efs28655-sup-0008-Annex8.pdf.

Zabezpečenie rovnakých podmienok na celosvetovej úrovni a dodržiavanie medzinárodných záväzkov Únie

K. keďže v záveroch strategického dialógu o budúcnosti poľnohospodárstva EÚ ([10]) sa Komisia vyzýva, aby prehodnotila prístup, pokiaľ ide o prístupu na trh pre agropotravinový dovoz a vývoz, a to vzhľadom na rozdiely medzi normami Únie a jej obchodných partnerov; keďže spravodlivejšie obchodné vzťahy na celosvetovej úrovni, ktoré sú v súlade s cieľmi zdravého životného prostredia, boli jednou z hlavných požiadaviek poľnohospodárov počas demonštrácií v rokoch 2023 a 2024;

L. keďže v správe osobitného spravodajcu Organizácie Spojených národov (ďalej len „OSN“) pre právo na výživu z roku 2017 sa konštatuje, že najmä v rozvojových krajinách majú nebezpečné pesticídy katastrofálny vplyv na zdravie ([11]); keďže podľa cieľa OSN v oblasti udržateľného rozvoja 3.9 sa má do roku 2030 podstatne znížiť počet úmrtí a ochorení spôsobených nebezpečnými chemikáliami a znečistením a kontamináciou ovzdušia, vody a pôdy ([12]);

M. keďže globálny rámec pre biodiverzitu z Kchun-mingu a Montrealu (ďalej len „rámec z Kchun-mingu a Montrealu“), dohodnutý na 15. konferencii zmluvných strán Dohovoru OSN o biologickej diverzite (CBD OSN) v decembri 2022, zahŕňa globálny cieľ znížiť riziko používania pesticídov do roku 2030 aspoň o 50 % ([13]);

N. keďže v nariadení (ES) č. 1829/2003 sa uvádza, že geneticky modifikované potraviny alebo krmivá nesmú mať nepriaznivé účinky na ľudské zdravie, zdravie zvierat alebo na životné prostredie, a vyžaduje sa, aby Komisia pri príprave svojho rozhodnutia vzala do úvahy všetky relevantné ustanovenia práva Únie a iné oprávnené skutočnosti, ktoré sú podstatné na prerokovanie záležitosti; keďže medzi takéto legitímne faktory by mali patriť záväzky Únie vyplývajúce z cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja a CBD OSN;

Zníženie závislosti od dovážaných krmív

O. keďže jedným z ponaučení z krízy spôsobenej ochorením COVID-19 a prebiehajúcej vojny na Ukrajine je potreba ukončiť závislosť Únie od niektorých kritických materiálov; keďže v poverovacom liste dezignovanému komisárovi Christophovi Hansenovi ho predsedníčka Komisie Ursula von der Leyenová žiada o to, aby preskúmal spôsoby, ako znížiť dovoz kritických komodít ([14]);

Nedemokratické rozhodovanie

P. keďže Európsky parlament vo svojom ôsmom volebnom období prijal celkovo 36 uznesení, v ktorých namietal proti tomu, aby sa GMO uvádzali na trh na použitie v potravinách a krmivách (33 uznesení) a GMO sa v Únii pestovali (tri uznesenia); keďže v deviatom volebnom období Európsky parlament prijal 38 námietok proti uvedeniu GMO na trh;

Q. keďže Komisia naďalej povoľuje GMO, hoci si sama uvedomuje nedostatky z hľadiska demokracie, nízku podporu členských štátov a námietky Európskeho parlamentu;

R. keďže nie je potrebná žiadna zmena právnych predpisov, aby Komisia nemala možnosť povoľovať GMO, ak sa v odvolacom výbore nedosiahne kvalifikovaná väčšina členských štátov v prospech povolenia ([15]);

S. keďže Stály výbor pre potravinový reťazec a zdravie zvierat uvedený v článku 35 nariadenia (ES) č. 1829/2003 pri hlasovaní 8. júla 2024 nezaujal žiadne stanovisko, čo znamená, že povolenie nepodporila kvalifikovaná väčšina členských štátov; keďže odvolací výbor na základe hlasovania 3. septembra 2024 znovu nevydal stanovisko;

1. domnieva sa, že vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2024/2618 prekračuje rámec vykonávacích právomocí stanovených v nariadení (ES) č. 1829/2003;

([10]) Strategic Dialogue on the Future of EU Agriculture – A shared prospect for farming and food in Europe (Strategický dialóg o budúcnosti poľnohospodárstva v EÚ – Spoločná vízia poľnohospodárstva a potravinárstva v Európe), september 2024, https://agriculture.ec.europa.eu/document/download/171329ff-0f50-4fa5-946f-aea11032172e_en?filename=strategic-dialogue-report-2024_en.pdf.
([11]) https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/ahrc3448-report-special-rapporteur-right-food
([12]) https://indicators.report/targets/3-9/
([13]) pozri: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/ip_22_7834.
([14]) https://commission.europa.eu/document/2c64e540-c07a-4376-a1da-368d289f4afe_en
([15]) Ak udelenie povolenia v odvolacom výbore neschváli kvalifikovaná väčšina členských štátov, Komisia podľa článku 6 ods. 3 nariadenia (EÚ) č. 182/2011 môže, ale nemusí dané povolenie udeliť.

2. domnieva sa, že vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2024/2618 nie je v súlade s právom Únie, pretože nie je zlučiteľný s cieľom nariadenia (ES) č. 1829/2003, ktorým je podľa všeobecných zásad uvedených v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ([16]) poskytovať základ na zabezpečenie vysokej miery ochrany ľudského života a zdravia, zdravia a dobrých životných podmienok zvierat, životného prostredia a záujmov spotrebiteľov v súvislosti s geneticky modifikovanými potravinami a krmivami a súčasne zabezpečovať efektívne fungovanie vnútorného trhu;

3. vyzýva Komisiu, aby pri rokovaniach o dohodách o voľnom obchode zabezpečila zblíženie noriem medzi Úniou a jej partnermi s cieľom dodržiavať bezpečnostné normy Únie;

4. žiada Komisiu, aby zrušila vykonávacie rozhodnutie (EÚ) 2024/2618 a predložila výboru nový návrh;

5. vyzýva Komisiu, aby nepovolila geneticky modifikované plodiny tolerantné k herbicídom z dôvodu súvisiaceho zvýšeného používania doplnkových herbicídov, a teda zvýšeného rizika pre biodiverzitu, bezpečnosť potravín a zdravie pracovníkov, a to v súlade s prístupom „jedno zdravie“;

6. v tejto súvislosti zdôrazňuje, že povolenie dovozu akýchkoľvek geneticky modifikovaných rastlín, ktoré sú tolerantné k herbicídom zakázaným v Únii, ako je glufosinát, na použitie v potravinách a krmivách nie je v súlade s medzinárodnými záväzkami Únie vyplývajúcimi, okrem iného, z cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja a z Dohovoru OSN o biologickej diverzite vrátane nedávno prijatého rámca z Kchun-mingu a Montrealu ([17]);

7. očakáva, že Komisia urýchlene splní svoj záväzok ([18]) predložiť návrh na zabezpečenie toho, aby sa nebezpečné chemikálie zakázané v Únii nevyrábali na vývoz;

8. víta to, že Komisia v liste z 11. septembra 2020 adresovanom poslancom konečne uznala, že pri rozhodovaní o povoleniach pre GMO treba zohľadňovať otázku udržateľnosti ([19]); vyjadruje však hlboké sklamanie nad tým, že Komisia naďalej povoľuje dovoz GMO do Únie napriek neprestajným námietkam Európskeho parlamentu a bez kvalifikovanej väčšiny členských štátov hlasujúcich za;

9. opätovne naliehavo vyzýva Komisiu, aby zohľadnila záväzky Únie vyplývajúce z medzinárodných dohôd, ako sú Parížska dohoda o zmene klímy, Dohovor OSN o biologickej diverzite a ciele OSN v oblasti udržateľného rozvoja; opakuje svoju výzvu, aby bola k návrhom vykonávacích aktov priložená dôvodová správa, v ktorej sa vysvetlí, ako sa v nich dodržiava zásada „nespôsobovať škodu“ ([20]);

10. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade, Komisii a vládam a parlamentom členských štátov.

([16]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 z 28. januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín (Ú. v. ES L 31, 1.2.2002, s. 1, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2002/178/oj?eliuri=eli%3Areg%3A2002%3A178%3Aoj&locale=sk).

([17]) V decembri 2022 bol na 15. konferencii zmluvných strán Dohovoru OSN o biologickej diverzite schválený globálny rámec pre biodiverzitu, ktorý zahŕňa globálny cieľ znížiť riziko používania pesticídov do roku 2030 aspoň o 50 % (pozri: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/ip_22_7834).

([18]) Ako sa uvádza v prílohe k oznámeniu Komisie zo 14. októbra 2020 s názvom Chemikálie – stratégia udržateľnosti. Na ceste k životnému prostrediu bez toxických látok, (COM(2020)0667), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=COM%3A2020%3A667%3AFIN#document2.

([19]) https://tillymetz.lu/wp-content/uploads/2020/09/Co-signed-letter-MEP-Metz.pdf.

([20]) Uznesenie Európskeho parlamentu z 15. januára 2020 o Európskej zelenej dohode (Ú. v. EÚ C 270, 7.7.2021, s. 2), odsek 102.